



Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finnmarkun staatinhallittija*

Handlingsplan 2019-2022

Regionalt miljøprogram
for Troms og Finnmark

Tiltak 2022

Om handlingsplanen

Handlingsplan 2019-2022 er en plan over aktuelle tiltak i tilknytning til det enkelte miljøtema i "Regionalt miljøprogram for Troms og Finnmark 2019-2022".

Hovedmål for Regionalt miljøprogram er:

«Å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms og Finnmark».

I tillegg er det formulert mål under hvert satsingsområde. Disse målene fremkommer i tiltakstabellen under hvert satsingsområde.

De syv miljøtemaene er:

- Kulturlandskap
- Kulturmiljøer og kulturminner
- Biologisk mangfold
- Tilgjengelighet og friluftslivsverdier
- Forurensning i kulturlandskapet
- Klima
- Økologisk drift

(Rekkefølgen er ikke prioritert)

Tiltak som helt eller delvis gjennomføres i 2019-2022 er tatt med i planen. Tiltakene som er med, er på ulike stadier. I prosjekter der ansvarlige, samarbeidspartnere og varighet er avklart, er dette tatt med. Der tiltaket er på planleggingsstadiet er ikke alle rubrikkene fullstendig utfylt i planen.

Regionalt miljøtilskudd fikk ny felles forskrift for Troms og Finnmark i 2019. Flere av tiltakene innenfor den nye forskriften skal evalueres etter søknadsomgangen 2019. Det vil da bli vurdert om tiltak skal tas ut eller inn av forskrift, eller utvides/presiseres. Dette gjelder tiltak for tilrettelegging for pollinatorer, tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl, ugrasbekjempelse i radkulturer, miljøavtale, vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet og skjøtsel av kulturhistoriske områder. Hvis større endringer vurderes, skal forskriften sendes ut på ny høring.

Handlingsplanen rommer både tiltak som er igangsatt, og tiltak en har intensjoner om å komme i gang med i løpet av året. Planen er ikke forpliktende for de som er ført opp som samarbeidspartnere. Dette fordi det i mange tilfeller vil være nødvendig med en avklaring av deltakelse i løpet av året.

Handlingsplanen blir til ved at Statsforvalterens landbruksavdeling lager en skisse til plan ut fra kjennskap til igangsatte og planlagte aktiviteter. Skissen sendes så på en bred innspillsrunde i Partnerskap landbruk, der faglagene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og Sametinget er sentrale aktører.

Handlingsplan for 2019-2022 ble vedtatt av Partnerskap landbruk i Troms og Finnmark i møte 14.03.2019. Planen er fireårig, men justeres årlig. Handlingsplan for det kommende året skal være justert og vedtatt av Partnerskap landbruk ved utgangen av november året før. Oppdatert handlingsplan for 2022 ble vedtatt i partnerskapet 08.12.2021.

I innspillsrunden til handlingsplanen for 2022 kom det inn en rekke innspill til endringer i tilskuddsordningen *regionale miljøtilskudd*. Disse innspillene må behandles i en egen prosess, i samsvar med Landbruksdirektoratets rammer for denne tilskuddsordningen.

Eventuelle endringer i ordningen legges inn i ordningen *regionale miljøtilskudd*.

2022

1. Kulturlandskap

Mål: Vi vil ha et aktivt landbruk som gjennom sin aktivitet tar vare på kulturlandskapet

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionale miljøtilskudd: Drift av bratt areal	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Drift av beitelag	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Slått av verdifulle jordbrukslandskap	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Skjøtsel av åkerholmer og gårdsdammer	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturlandskapstiltak og planleggingstiltak	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
UKL (utvalgte kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	Kommunene	SF, FK, Sametinget	Fortløpende	I gang
Utvelgelse av kulturlandskap til KULA-prosjektet	SF, Sametinget	Riksantikvaren		I gang
Oppfordre og stimulere til bruk av ny teknologi for å målrette beiting i spesielt verdifulle kulturlandskap (slåttemark, beitearealer). Økt kunnskap om bruk av No Fence.	Næringa, SF		Fortløpende	I gang
Tilskudd til tiltak i beiteområder	Kommunene		Fortløpende	I gang

2. Kulturminner og kulturmiljøer

Mål: Vi vil ta vare på jordbrukets kulturminner, bygningsarv og driftsformer

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Drift av seter	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av automatisk fredede kulturminner	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang

Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, trekker og alléer	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av kulturhistoriske områder	SF, Kommunene		Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturminnetiltak, planleggingstiltak	Kommunene	NLR	Fortløpende	I gang
Tilskuddsmidler til bygningsvern (Redningsplanken)	FK, Sametinget, Kulturminnefondet, Fortidsminneforeningen, Norsk kulturarv		Årlig	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	Kommunene	SF, FK, Sametinget	Årlig	Midler lyses ut årlig
Skoltebyen i Neiden som nytt UKL-område. Oppstart av arbeid med forvaltningsplan i 2021	SF, Kommunen	Sametinget, Várjjat Sámi Musea	Fortløpende	Etablert i 2020

3. Biologisk mangfold

Mål: Vi vil bevare det biologiske mangfoldet i jordbruket

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Slått av slåttemyr og slåttemark	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: stimulere til og veilede om muligheter for kulturlandskapstiltak, planleggingstiltak	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	Kommunene	SF/FK/Sametinget	Årlig	Midler lyses ut årlig

4. Tilgjengelighet og friluftslivsverdier

Mål: Vi vil legge til rette for allsidig bruk av jordbrukets kulturlandskap

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturlandskapstiltak	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	Kommunene	SF/FK/Sametinget	Årlig	Midler lyses ut årlig

5. Forurensning i kulturlandskapet

Mål: Vi vil redusere forurensningen fra jordbruket

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Kantsone i eng	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Ugrasbekjempelse i radkulturer	Kommunene	SF, NLR	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: tiltak som reduserer forurensning i landbruket (klimagasser, fosfor/opphopning av næringsstoffer i vassdrag, miljøgifter)	Kommunene	SF, TFF, NLR	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: tiltak for reetablering av vegetasjonssoner langs vassdrag der disse ikke er tilstrekkelige	Kommunene	SF, næringa, NLR	Fortløpende	I gang
Håndtering av rundballeplast – trenger gode ordninger for håndtering på gårdsnivå og levering i hele regionen. Melde til Landbruksdirektoratet/LMD om behov for ordninger for å ivareta utfordringer med innsamling av rundballeplast, med tanke på renhet i plasten og avstander. Plastpresser?	SF	Kommunene, næringa, Avfallsselskapene	2022	Anbefalt
Regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram revideres og tiltak konkretiseres når det gjelder landbruk	FK	SF, vannområder, kommuner, vannområdekoordinatorer	Reg. plan vedtatt 10.12.15 – skal revideres innen 2022	Tiltak for landbruk mangler. Status forurensning

				landbruk bør oppdateres.
Fortløpende oppdatering av status vannforekomster (vann-nett.no)	SF	Troms FK, vannområder, kommuner vannområdekoordinatører	Fortløpende	I gang
Følge opp miljømålene i regional vannforvaltningsplan gjennom å: 1) I vannforekomster der miljømålene er nådd: <ul style="list-style-type: none"> • Ivareta tilstrekkelige vegetasjonssoner langs vassdrag med årssikker vannføring • Følge opp at det gjødsles og sprøytes iht. gjødslingsplan/sprøytejournal 2) I vannforekomster der miljømålene ikke er nådd: <ul style="list-style-type: none"> • Gjenopprette og kreve tilstrekkelige vegetasjonssoner langs vassdrag med årssikker vannføring • Iverksette tiltak for å redusere avrenning, f.eks. kreve redusert gjødsling (spesielt fosfor), innføre miljøplaner (REGIONALE MILJØTILSKUDD) 	Kommunene	SF (produksjonstilskudd, SMIL, drenering, nydyrking)	www.vann-nett.no	I gang
Ny § 4 i PT forskrift – mulighet for avkorting pga. manglende vegetasjonssone	Kommunene	SF		I gang

6. Klima

Mål: Vi vil at jordbruket i Troms og Finnmark skal ta sin del av ansvaret for å redusere utslipp av klimagasser

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: klimarådgivning	Kommunene	SF, NLR, TINE	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: forurensingstiltak	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	Kommunene	SF	Fortløpende	I gang
Klima- og miljøtilskudd (planlegging, formidling)	SF		Fortløpende	I gang
Klimaprojektet	SF	Kommuner	Fortløpende	I gang
Stimulere til bruk av fossilfri rundballeplast	Næringa		Fortløpende	Anbefalt
Ta i bruk klimakalkulatoren .	Landbruksnæringa	Felleskjøpet, TINE, Nortura, NLR	Fra 15.10.2020 Fortløpende	I gang
Kurs for bøndene og kommunene i bruk av data og kartprogrammer. Bakgrunn: Det kreves en viss grad av datakunnskaper for å kunne søke om regionale miljøtilskudd. Bedre kunnskap kan bidra til flere søkere på regionale miljøtilskudd.	SF/kommunene	Faglagene	2021 Søkt og fått midler	Anbefalt

7. Økologisk drift

Mål: Vi vil at økologisk jordbruk skal bidra til at jordbruket i Troms og Finnmark blir mer miljøvennlig og bærekraftig

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Økomatpris Nord-Norge	SFTF, SF Nordland		Årlig	
Fagsamling økologisk grovfôrproduksjon	NLR			
Økologisk førsteråd, grupperåd og videre rådgiving	NLR		Kontinuerlig	I gang

Forkortelser

SFTF – Statsforvalteren i Troms og Finnmark (tidligere Fylkesmannen i Troms og Finnmark)

SF – Statsforvalteren (tidligere fylkesmannen)

FK – fylkeskommunen

NLR – Norsk landbruksrådgiving